

'pregar'. □ 1ª doc : c S XVII

«Profesó pública de *rogativa*» en el *Llibre d'Entreviments* d'Elvissa. «*Rogativa*: supplicatio», Belv, Lab. «Una caxeta de relíquies del cos de Santa Madrona, que se trau en necessitats de aigua, y se porta a la cathedral en professó de *rogatives*», B. de Maldà (*Excursions*, p. 35). Entre les llengües romàniques, el ll. ROGARE no ha deixat descendència de tipus hereditari més que en portuguès i castellà *rogar*, fr ant *rover*, reto-romànic i romanès; es va extingir, en canvi, potser ja des de la fase del llatí vulgar a la resta del territori (cal esborrar uns inexistents cat i oc. *rogar* en el REW, s. v.); potser en quedà algun rastre a l'altre vessant dels Pirineus centrals, car orientant-nos pel fr. *corvée* (< **corrovee*) 'jova, treball obligat' podem suposar que un gascó antic *arroada*, del mateix significat, provinguí de ROGATA a l'Alta Bigorra «on appelle *rouade* un transport fait en commun, à l'aide de plusieurs chars à boeufs pour faire des charrois» (G. de Balencie), molt repetit en els docs del *Libre Vert de Benac*, de l'any 1406. «los lochs de la Estreme qui deuen fer *arroada* ---» (pp. 60, 61...): l'*Estreme de Benac* és una rodalia un poc al Sud de Banheres de Bigorra.

Altres DERIV del ll *rogare*, tots ells cultismes *Rogacions*: «Lledanies o *rogacions* pregaries solemnes que la Iglesia fa durant tres dies, abans de la festa de la Ascensió», Lacav.; Ss xv i xvii, *DAG*. «*rogacions*. letanías» Escrig. Avui s'usa en ross: *les rogacions*, m'explicaren a StPere dels Forcats —ja en el Coll de la Perxa—, per a ells és la festa de l'Ascensió, en qué pujaven a fer una processó o cerimònia a la *Roca del Ram* (1959). En altres parts d'aquest domini dialectal usen una forma semi-popular del mateix mot: «per les *řugazúns* fèiem una *řuřású* a cada capella» Orbanya; a Formiguera de Capcir fan les *řugazús* el cinquè diumenge després de Pasqua (1960). DE ROGATIONES passant per *Rova(n)s* ve el nom del poble gironès de *Ravós Rogaries* en un doc. de 1472 (mal accentuat *rogàries*) «pregàries, suplicacions», *DAG*

Abrogar [«a. una lley» *DTO* 1670], ll. *abrogare* 'privar algú de les seves funcions', 'abrogar una llei', *abrogació* [Belv.]; *abrogador*; *abrogament*

Arrogar-se [Belv.], ll. *arrogare* 'apropiar-se, arrogar se'; *arrogació* [Lab.], *arrogador* [Lab]; *arrogament*, *arrogant* [1507, Busa-N. «superbo» *DTO* 1647, avut bastant popularitzat, i la gent vulgar li dóna un femení en -a: «però si és una dona més *arroganta* que el món...» [«més que ningú» Sumacàrcer, 1962], *arrogantment* [id.].

Arrogància [cap a 1390]: entre els diversos graus de supèrbia que distingeix Sant Benet, «lo sisè és *arrogància*, e és estimar de si mateix més que de tots los altres, reputar los altres sengles bèsties en totes coses e si mateix jutjar fins al cel», Eiximenis (*Terç*, 323v^o); «*arrogàntia* o jactàntia: *arrogantia*», Busa-N., *DTO* 1647, Belv; «Mare de Jesús - fes que persevere / en loar ton fill - seguint la carrera / de ver cristià - y sens *arrogància* / ---», Fc Prats, a. 1487 (JMBover, *BiEscrBal* II, 158 35 5); «no vol aquest li-

bre mudar son llenguatge / --- / portant en sa lengua tan gran elegància: / segons lo trobarem, volguérem dexar-lo, / puis fóra difícil, y gran *arrogàntia*, / pincar tals conceptes, mudant la substàntia, / y vici y gran culpa en res alterar-lo» en els versos atribuïts a Onofre Almudéver en l'ed. de 1531 del *Spill* de JRoig (ed Chabàs, p. 371), on sembla anticipar per contrast la seva indignada repulsa de l'abusu plagí perpetrat per M J de Galba contra l'obra genial de JoMartorell (cf. els següents vv 27-30). «Ya respon lo Serraller - ya respon ab *arrogància* / ---» en la cançó d'aquest bandoler famós c. 1780 (MilàF, *Romlo*, 117C); *arrogatu*

Derogar [1502], ll. *derogare* 'anullar en part una llei': «jo no amologue la part demunt dita, / emperò accepte lo que m judicau: / assò no us *deroga*, si bé u cogitau, / car serà us més honra si és sotaescrita», Gaspar de Verí (JMBover, *BiEscrBal*. II, 502 21.3); *derogable*, *derogació* [Lacav.], *derogatu* [Lacav.], *derogatori* [Belv.].

Erogar, rar en cat, ll. *erogare* 'treure (qc) per pagar', *erogació*, *erogatori*, *erogància*; *supererogatori* [Lacavalleria], *supererogació* [Belv.].

Interrogar [1344, *InvLC*, amb altres vuit cites dels Ss. xiv i xv], ll. *interrogare* 'pregar algú de respondre a alguna pregunta', 'obligar-l'hi'; antigament s'usà més aviat una forma un poc més catalanitzada: «com de la dita fortuna haja jo feta gran menció, rahonablement poria ésser *enterrogat*, per V^a S, e ja quina cosa és fortuna?», AntCanals (*Scipió*, *NCL.*, 35); «--- Mossènyer --- la *interrogà*; ara, venguts a la confessió ---», *Decam* VII, § 5, 403 2 (mot afegit pels trad. catalans, que no figura en el text it., ed. 1961, 431.8f.); «*interrogar*: quero, interrogo; i *per temtar*: percuntor; i *per a saber*: sciscitor», Busa-N.

Interrogació [any 1398, Bernat Metge, *Somni* III, ed. *NCL.*, 100.8, veg. text en *RUDE*; 1507: «questio, interrogatio» etc., Busa-N.], ll. *interrogatio*, -onis, id; *interrogador* [*DTO* 1647]; *interrogant* [Belv.], ll. *interrogans* [adv. *interroganter*, St. Agustí]: de primer només es deia *punt interrogant* (per a: ?) [Belv.; Lab 1840, apè «Ortografia», p. 7b, ja diu «un interrogant»]; *interrogat*; *interrogatu* [Lab] o *interrogatori* [Lacav: «punt de interrogació: quaesitum, quaestio, interrogatio; *interrogatoris* y respuestas de un criminós»], tots dos ll tardà *interrogativus*, -atorius; *interrogativament* [Lab.]; *reinterrogar* [1394, *DAG*].

Irrogar [Lab], ll. *irrogare* 'proposar al poble qc. contra algú', 'imposar-li, infligir-li (un càstig)' («causar [un dany]», Fontserè, *CiFiNat*, lèxic)

Prerogativa [1399], ll. *praerogativa* 'elecció prèvia', 'privilegi', deriv. de *praerogare* 'demanar per endavant': «diversament privilegiats en paradís --- ab la senyora Regina, ma mare --- que obté fort bon loc entre los sancts, per semblant rahó, jatsssia que per moltes virtuts de què fo, en sa vida, per gràcia divina, dotada, hagués merescut *prerogativa* singular», BMetge (*Somni* II, Rr 248 23); «--- la capella --- fora, hi ha campanar y campanes, com a especial *prerogativa*, per haver estat aquell terrenó --- dels monjos de Montser-